

KŘESŤANSKÉ SPOLEČENSTVÍ

Úvodem

Pojem „společenství“ patří v současné církvi k velmi frekventovaným. Mladí mají svoje „spolča“, senioři „seniorkluby“ nebo také společenství seniorů. Když se zeptáme věřících, co si pod pojmem společenství představují, budou jmenovat výrazy jako: být spolu, rozumět si, společně se setkávat, mít společné zájmy, umět se dohodnout, něco společně konat... Čím je však člověk starší, tím více si uvědomuje, že uskutečnit s dalšími lidmi společenství v tomto duchu je velmi obtížné, a to i tehdy, když nechybí dobrá vůle.

Abychom se vyhnuli potížím, které mají původ v tom, že dobrá vůle nestačí, je třeba si nejprve uvědomit, že skupina lidí se společným cílem ještě není společenstvím, ale pouhou „společností“. Pokud tato společnost nemá pevnou organizační strukturu se svým vedoucím, pak se dokonce od jedinců očekává, že přispěje ke společnému cíli. Hodnota jedince v takové společnosti je dána tím, nakolik je toho schopen a skutečně ke společnému cíli přispívá.

V seniorských společenstvích nám však jde o něco jiného. Chceme zde vytvářet podmínky pro skutečné „communio“ založené na společenství lidí s Bohem. Do tohoto společenství jsme vstoupili křtem, Bůh nás přijal za své syny a dcery a učinil nás vzájemně bratry a sestrami v Ježíši Kristu. A my tuto skutečnost chceme pravdivě prožívat již nyní, a proto musíme pracovat i na své přirozenosti, která by nám v tom mohla i bránit, a zároveň na svém vztahu k Bohu, abychom byli schopni druhé vidět, přijímat a spolupracovat s nimi v křesťanském duchu, jehož dárce je Bůh (Duch Svátý). Jedině tak můžeme vytvářet křesťanské společenství.

Biblické obrazy společenství

V prvních přednáškách jsme se zabývali významem Božího zjevení v Písmu svatém. Bůh nám zde také dává poznat společenství věřících ve spojení s Ním, a to v obrazech Božího lidu, se kterým se setkáme zvláště ve Starém zákoně, a mystického těla Kristova, jehož obraz předkládá sv. Pavel v Novém zákoně (1 Kor 12, 13: „Neboť my všichni jsme byli pokřtěni jedním Duchem v jedno tělo.“)

Doporučuji vám, animátorům seniorských společenství, pracovat s biblickými texty, které rozvíjejí obraz společenství. Každé autentické křesťanské společenství totiž zviditelňuje církev v malém, a proto o něm můžeme přemýšlet na základě textů, které obsahují tzv. symboly církve. Najdete je např. v Katechismu katolické církve (dále KKC) na s. 202 a 203 (odst.

753-757): Církev jako ovčinec, obdělávaná půda, Boží stavba a Jeruzalém pocházející shora. Hleďte v těchto obrazech podobnost se společenstvím, které chcete společně prožívat.

Základními obrazy církve a každého jejího společenství jsou obrazy Božího lidu, Kristova těla a chrámu Ducha svatého. Komentáře k nim najdete v KKC na straně 209 – 215 (články 781 – 801). Tyto texty nejsou určeny k předčítání společenství, ale jsou východiskem pro animátora, aby si na základě nich připravil biblické texty k rozjímání, otázky a témata k diskusi apod. Pokud se na tuto činnosti necítíte dostatečně kompetentní, požádejte o pomoc kněze nebo zkušeného katecheta.

Proces zrození společenství

V této části se budeme věnovat přirozené stránce křesťanského společenství. Víme, že platí rčení: „Milost předchází přirozenost“. Pokud bychom chtěli vytvářet společenství jen na základě modlitby a nebrali v úvahu přirozené vlastnosti a sklony jednotlivých členů, patrně bychom byli zklamaní z výsledků svého úsilí. To se týká zejména společenství, která teprve vznikají.

Autentické společenství nevzniká, ale prochází procesem zrození, a to tak, že musí projít několika fázemi, které nyní stručně popíšeme:

První fáze bývá označována jako tzv. **pseudokomunita**: představte si skupinku lidí, mezi nimiž vládne, alespoň na první pohled, jakási relativní idyla. Lidé se chovají vůči sobě navzájem velmi ohleduplně, až přehnaně či křečovitě ohleduplně, předstírá se, že neexistují žádné větší rozdílnosti. Toto období však většinou nevydrží dlouho a nastupuje fáze tzv. chaosu.

Fáze chaosu je obrazný výraz pro označení stavu, když, zjednodušeně řečeno, dojde u členů té tzv. pseudokomunity k **deziluzi** či **frustraci**. Už se nepředstírá, že jsme všichni v pohodě, že si všichni rozumíme, už se nehraje ono zvláštní divadlo, ale naopak to napětí a rozdíly, některé dosud možná ne zcela uvědomované, skrývané či nepřipouštěné, se objevují zřetelně navenek, a zpravidla se projeví hádkou, roztržkou, konflikty. V této situaci se může stát, že někdo se pokusí původní stav té jakési idyly obnovit. Pokusí se ty rozdíly nějak vyhladit, vykořenit, ostatní údajně znovu sjednotit. Takový pokus může být realizován rozličným způsobem – domluva, diskuse, atd. Potíž je v tom, že jak víme, ještě nikdy se nikdo nezměnil jen pod tíhou argumentů, byť správných. Takže ten pokus může vyústit až k tomu, že se stanoví určitá pravidla, závazná pro všechny, a spolu s nimi se začne vyvíjet jakýsi psychický nátlak na jejich dodržování.

Třetí fáze: Předchozí fáze vydrží spíše jen krátce a po ní stojí společenství na křižovatce, ze které vedou celkem čtyři cesty:

- rozpad skupiny
- vznik organizace s pevnými pravidly
- návrat zpět do fáze pseudokomunity, tzn. že by se aspoň částečně podařilo spory nějak udusit, lidé se přestanou hádat, a zase se více či méně křečovitě začne hrát divadlo, že si rozumíme, - ale to napětí tam zůstane. V takovém případě je zřejmé, že ta skupinka do fáze skutečného společenství nedozraje;
- fáze zlomu (vakua – vyprázdnění), které vede ke zrodu společenství.

Přibližme si alespoň zjednodušeně poslední cestu: každý jednotlivý člen skupiny si uvědomí: má-li se ke společenství dospět, musím začít u sebe: odložit své iluze, nelpět na svých představách, rezignovat na své osobní ambice. Musím tomu „umřít“. Za druhé: chci se poctivě učit přijímat a respektovat jednoho každého druhého takového, jaký je. Pochopitelně že nemohu nějak znásilňovat své pocity, já nemohu a nemusím spontánně sdílet názory druhého, ale já se mohu učit respektovat každého v jeho jinakosti mnohem důsledněji. Nejen ho nepředělávat nikoho podle sebe, nejen že si dávám pozor na sklony k manipulaci, já mohu nacházet na každém najít něco pozitivního. I od toho protivy, který mi nejvíc jde na nervy, se mohu něčemu naučit. Uvědomí-li si toto všichni, je to velmi nadějně.

Celý proces zrození společenství je mimořádně náročný pro animátora tohoto společenství, neboť zvláště on by měl sám zvládnout nároky uvedené v předchozím odstavci, a povzbuzovat k tomu i ostatní. Od animátora i ostatních členů se vyžaduje, aby se:

- jednotliví členové zbavili předsudku, že mají „patent na pravdu“ či na rozum;
- vzdali se touhy mít druhé „pod kontrolou“
- být upřímně otevření pro ostatní členy společenství a s úctou přijímali druhé i s jejich jinakostí
- přijali svoji zranitelnost od druhých a dokázali se s těmito zraněními vyrovnat.

V této fázi hrají velkou roli charizmata (tj. dary Ducha Svatého pro společenství), kterými štědrý Bůh nešetří. Každý z nás nějaké má a jde o to je objevit, posílit a využít. Proto není možné, aby proces zrození společenství probíhal bez Boha.

Úloha animátora

Vedoucí či animátor nemusí být nějakou výrazně charismatickou osobností s mimořádnými schopnostmi. Měl by být spíše **osobností vztahovou**, tedy člověkem přijímajícím a otevřeným, schopným hlubokých vztahů. Měl by rodící se společenství stmelovat a vést postupně všechny členy až ke stádiu sebereflexe a rozhodnutí, o kterém jsem právě mluvil. Dojdou-li členové skupiny až sem, může začít fáze, v níž se už dá hovořit o autentickém společenství, protože **zavládne jakýsi pokoj**. Jednotliví lidé zůstanou každý originálem, jsou různí, ale už nevidí důvod, proč by si měli něco závidět, už nepodléhají touze prosadit to své, naopak mají radost z úspěchu druhého, zkrátka už je neovládá tolik jejich sebestřednost, ale začíná růst to originální dobro v každém z nich, a co je důležité: to dobro už není vnímáno jako prvek ohrožující či nabourávající jednotu.

Takové společenství se stává určitým způsobem odolným vůči demagogii, včetně té tzv. zbožné. Avšak i když dosáhne této úrovně, neznamená to, že se zrodilo dokonalé společenství, kterému se nemůže již nic přihodit. Společenství je záležitost křehká, velmi nestabilní, je třeba o ně neustále pečovat, stačí když někdo v něm třeba nezvládne touhu po moci, po slávě, a může to sejít velmi snadno zase zpátky a klesnout až do pseudokomunity nebo do třeba do ghetta. Společenství je skutečnost otevřená – tedy ne průchod'ák, ale ani ne ghetto. A je-li společenství otevřené a **přijímá-li nové členy**, tak vlastně už tím se stále společenstvím stává.

Poznámka:

V každém společenství jsou lidé, kterým chybí v životě něco podstatného proto, aby se mohli „vyprázdnit“ od svých představ a zůstat otevření pro přijímání druhých lidí. Tito lidé nemají zpravidla naplněny některé důležité potřeby, jako jsou: milovat a být milován; mít v životě pevný bod, o který se mohou opřít; mít smysl života; vnímat svoji hodnotu v očích druhých lidí a někam patřit (mít kořeny). Právě společenství, jehož jádro tvoří lidé, kteří mají tyto potřeby naplněné zejména díky své víře v Boha, je místem, v němž mohou i ostatní tyto své deficity postupně doplnit a přispívat tak k dobru celého společenství.

Kritéria autenticity křesťanského společenství podle papeže Pavla VI.

Papež Pavel VI. uvedl v encyklice *Evangelii nuntiandi* (srov. čl. 58) několik kritérií, které by mělo splňovat autentické křesťanské společenství:

- čerpat z Božího slova a nenechat se ovlivňovat politickými či jinými módními ideologiemi, aby byly místem hlásání evangelia a svědectví jemu;
- zůstat ve spojení s knězem zodpovědným za farnost a s celou místní církví
- být otevření i pro ostatní křesťany, kteří projevují svůj vztah k církvi jinou formou nebo v jiných malých společenstvích
- pečovat o růst uvědomění, horlivosti, úsilí o odpovědnou práci pro církve a vyzařování misijního ducha
- podílet se na celé činnosti církve: její službě hlásání evangelia, diakonii pro potřebné a slavení liturgie
- respektovat různost charizmat a služeb v církvi a vzájemně se doplňovat.